

Michel Foucault:

fatální nedocení významu konformity

Jaroslav Puchmertl

TRITON
Praha / Kroměříž

Jaroslav Puchmertl

**Michel Foucault:
fatální nedocení významu konformity**

Michel Foucault:

fatální nedocení významu konformity

Jaroslav Puchmertl

TRITON

autor:
Jaroslav Puchmertl

© Jaroslav Puchmertl, 2008
© TRITON, 2008

© Vydalo Nakladatelství TRITON
Vykáňská 5, 100 00 Praha 10
www.triton-books.cz

ISBN 978-80-7387-055-3

Obsah

0) Postupné zdokonalování represivnosti mocenských vztahů	11
1) Středověké mocenské vztahy potlačovaly tělo	13
2) S novověkým nástupem racionalismu se mocenské instituce konečně zaměřily na potlačování ducha	19
3) „Normalizace“, pouhý zárodek „konformizace“	24
3.1) Indiferenční represe	37
3.2) Diferenciace	39
a) Šílenství	40
b) Sexualita	43
c) Choroba	49
3.3) Příčina neúspěchu normalizace	52
a) Triumf svěhlavosti	52
b) Totální krach	60
4) Konformizace	80
a) Mocenské struktury v plné zbroji	80
b) Cesta do hlubin ducha	93
5) Tajemný předmět touhy	106
Citovaná literatura	117

Proč Foucault? Proč tento francouzský filozof? Vždyť pracemi o jeho díle je tuzemský i světový knižní trh téměř zahlcen. Právě proto! Společný rys většiny publikací totiž zosobňuje obdiv, obdiv k nesporně naprosto výjimečné myšlenkové soustavě, jež se díky své originalitě plným právem řadí mezi klasické filozofické koncepce, avšak obdiv, nekritický obdiv má daleko k objektivitě. Autoři toliko interpretují ideový systém, aniž by nezájatě posoudili aktuální platnost koncepce a zkoumali její význam v dnešním světě. Otopili kritické ostří svého pera a čtenářům předkládají pouhý, někdy téměř otrocký, výklad. Musíme konečně sejmout klapky z očí, oprostit se od neobjektivity, od nekritičnosti. Již na počátku jsem si byl velice dobře vědom, že v éře globalizace s jejím ekonomickým ultraliberalismem některé klíčové teze daného pojetí útlaku pozbyly platnosti, ba co víc, pojal jsem podezření, že sama koncepce vznikla v době, kdy popisované mocenské metody byly nejenom dávno za svým zenitem, ale dokonce vyklidily pole své působnosti a jejich pozice obsadily zcela odlišné mechanismy. Funguje v současnosti ještě Foucaultem vykreslené mocenské soukolí? Vztahuje se Foucaultova teoretická soustava i na stávající formu mocenských vztahů? Jakým způsobem je dnes ovládána lidská bytost? Existuje cesta ke svobodě? Hledejme odpovědi hodné úsvitu 21. století!

0)

Postupné zdokonalování represivnosti mocenských vztahů

Společný rys veškerých institucí, jež utvářejí podobu společnosti v jakémkoli historickém okamžiku, představuje permanentní deklarace nepopiratelných předností stávající podoby mocenských vztahů, tedy podoby rozdělení moci. Triumfující podoba mocenských vztahů prostřednictvím institucí zdůrazňuje vlastní výlučnost, neboť „skutečně“ umožňuje nejen všestranný rozvoj každého jedince, ale i rozkvět celé společnosti. Výhradně stávající podoba mocenských vztahů přináší svobodu a spravedlnost! Je však toto sebevědomé tvrzení oprávněné? Není jeho cílem pouze maskovat skutečnou podobu mocenských vztahů? Nemá pouze potlačit non-konformní představy subjektu? Instituce, moc, mocenské vztahy, subjekt, svoboda... Klíčové pojmy ideového systému jednoho z nejpronikavějších analytiků útlaku – Michela Foucaulta. Odpověď na tyto otázky je třeba hledat prostřednictvím kritické analýzy jeho koncepce. Základním východiskem musí být rozbor zrodu samotné podstaty, atributů i vývoje mocenských vztahů v historicky odlišných, avšak kontinuálně propojených periodách. Shrnující výklad směřování intenzity represivnosti mechanismů mocenských vztahů – od středo-